

ΓΕΡΟΥΝΔΙΟ – ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΗ ΕΛΞΗ

A. ΓΕΡΟΥΝΔΙΟ

Το γερούνδιο ισοδυναμεί με έναρθρο απαρέμφατο στις πλάγιες πτώσεις. Έχει ενεργητική σημασία. Τα αποθετικά –ημιαποθετικά ρήματα διαθέτουν γερούνδιο. Κλίνεται όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα.

Οι πτώσεις του έχουν συγκεκριμένες συντακτικές λειτουργίες:

- ❖ **Γενική (-ndi):** συμπλήρωμα κοντά σε ουσιαστικά και επίθετα (αντικειμενική) και με τις προθέσεις causa, gratia αιτίας, κτητική, διασαφητική
- ❖ **Δοτική (-ndo):** του σκοπού, απρόθετη, κοντά σε επίθετα που σημαίνουν κατάλληλος, χρήσιμος
- ❖ **Αιτιατική (-ndum):** πάντα εμπρόθετη: εκφράζει σκοπό, προορισμό, αναφορά
- ❖ **Αφαιρετική (-ndo):** απρόθετη εκφράζει τρόπο, όργανο, μέσο (οργανική), εμπρόθετη εκφράζει αναφορά, αφητηρία (κυρίως αφαιρετική)

Διάκριση δοτικής γερονδίου από την αφαιρετική γερονδίου: μόνο από το νόημα

B. ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΗ ΕΛΞΗ

Γερονδιακή έλξη λέγεται η μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης με γερούνδιο σε παθητική σύνταξη με γερονδιακό.

Η γερονδιακή έλξη είναι δυνατή να συμβεί αν το γερούνδιο ανήκει σε ρήμα μεταβατικό με αντικείμενο σε αιτιατική και το αντικείμενο αυτό σαφώς αναφέρεται και δεν εννοείται. Τότε

α) θέτομε το αντικείμενο του γερονδίου στην πτώση του γερονδίου

β) μετατρέπουμε το γερούνδιο σε γερονδιακό, προσαρμόζοντάς το στο γένος, πτώση και αριθμό του ουσιαστικού (πρώην αντικείμενου του γερονδίου), στο οποίο πλέον το γερονδιακό λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός. Π.χ.

Ενεργητική σύνταξη με γερούνδιο			Παθητική σύνταξη με γερονδιακό (έλξη)		
ars	scribendi	librum	Ars	scribendi	libri
ars	scribendi	epistulas	Ars	scribendarum	epistularum
	↓ γεν. γερονδίου	↓ (αντικ. αι.)		↓ γεν. γερονδιακού	↓ (γεν. εν/γεν.πληθ.)

Δηλαδή το γερούνδιο δίνει την πτώση και το αντικείμενό του δίνει το γένος και τον αριθμό στο γερονδιακό.

Η γερονδιακή έλξη είναι:

- **Προαιρετική:** Αν το γερούνδιο βρίσκεται σε πτώση γενική ή αφαιρετική απρόθετες
- **Υποχρεωτική:** Αν το γερούνδιο είναι σε πτώση δοτική ή εμπρόθετη γενική, αιτιατική, αφαιρετική
- **Αδύνατη:** Αν το αντικείμενο του γερονδίου είναι αντωνυμία ή επίθετο ουδετέρου γένους

Γερούνδια του κειμένου 32-Μετατροπή τους σε γερονδιακά (έλξη)

A) προαιρετική γερονδιακή έλξη:

- 1) gerendi et administrandi rem publicam: γενικές γερονδίου (συμπλήρωμα στο cupidus) → rei publicae gerendae et administrandae
- 2) colendo et cogitando homines excellentes : απρόθετες αφαιρετικές γερονδίου του τρόπου → hominibus excellentibus colendis et cogitandis
- 3) expetendo laudem et honestatem: απρόθετη αφαιρετική γερονδίου του τρόπου → laude et honestate expetendis

Γ. Υποχρεωτική:

- 1) ad intuendum –ad imitandum: Εμπρόθετες αιτιατικές γερονδίου αποθετικών ρημάτων, που δηλώνουν **σκοπό**. Έχει αποφύγει τη γερονδιακή έλξη, που θα ήταν υποχρεωτική, επειδή το αντικείμενο των γερονδίων εννοείται (eas, imagines), δεν υπάρχει. Αν υπήρχε, τότε θα γίνονταν υποχρεωτικά γερονδιακή έλξη και θα είχε τη μορφή: intuendas et imitandas imagines

B) Αδύνατη:

- 1) ducendo esse (απρόθετη αφαιρετική του τρόπου): είναι αδύνατη, επειδή το αντικείμενο του γερονδίου δεν είναι σε αιτιατική αλλά είναι απαρέμφατο

Γ. ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ

I. Το γερουνδιακό είναι ρηματικό επίθετο (αντιστοιχεί με τα ρηματικά επίθετα της αρχαίας ελληνικής σε -τέος: εξεταστέος, διαβατέος) και **μαζί με το sum αποτελεί τη λεγόμενη παθητική περιφραστική συζυγία:**

Ενεστώς: amandus sum, Παρατατικός: amandus eram, Μέλλων: amandus ero, Παρακείμενος: amandus fui, Υπερσυντέλικος: amandus fueram, Συντ. Μέλλων: amandus fuero (κ.λ.π. για τις υπόλοιπες εγκλίσεις και απαρέμφατα)

II. Χρησιμεύει

- 1) Ως επιθετικός προσδιορισμός π.χ.: Homo ferendus
- 2) Ως κατηγορηματικός προσδιορισμός (υποκειμένου ή αντικειμένου) με ρήματα που σημαίνουν δίνω ή ανέχομαι κάτι για ορισμένο σκοπό: do, trado, mitto, relinquo, accipio, suspicio, permitto, loco, curo. Στην ενεργητική σύνταξη αυτών των ρημάτων κανονικά υπάρχει γερουνδιακή έλξη (βλ. σκοπός, περίπτωση 8).

Π.χ.: urbs militibus diripienda tradita est = η πόλη παραδόθηκε στους στρατιώτες για διαρπαγή
→ Hic tradidit urbem militibus diripiendam = αυτός παρέδωσε στους στρατιώτες την πόλη για να τη διαρπάσουν.

- 3) Ως κατηγορούμενο (μαζί με το esse): Παθητική περιφραστική συζυγία (προσωπική και απρόσωπη).

Τότε έχουμε χρήση δύο συντάξεων:

α) **Προσωπικής σύνταξης** όταν το ρήμα στο οποίο ανήκει το γερουνδιακό είναι μεταβατικό και συντάσσεται με αιτιατική. Τότε το γερουνδιακό συμφωνεί με το υποκείμενο του sum στο γένος, στον αριθμό και στην πτώση:

omnia sunt excitanda: πρέπει να αποκατασταθούν όλα

revocanda fides: πρέπει να αποκατασταθεί η πίστη

β) **Απρόσωπης σύνταξης**, όταν το ρήμα στο οποίο ανήκει το γερουνδιακό είναι αμετάβατο ή συντάσσεται με άλλη πτώση, εκτός της αιτιατικής. Τότε το γερουνδιακό βρίσκεται στην ονομαστική ουδετέρου γένους και το ποιητικό αίτιο, αν υπάρχει, τίθεται σε πτώση δοτική.

Domum nobis eundum est (αμετάβατο): πρέπει να πάμε στο σπίτι μας

Subveniendum est (tibi) rei publicae (δοτ): πρέπει να βοηθήσεις την πολιτεία

γ) **Μετατροπή της προσωπικής σύνταξης της παθητικής περιφραστικής συζυγίας σε προσωπική (ενεργητική) σύνταξη:**

- βρίσκουμε το ποιητικό αίτιο και το κάνουμε υποκείμενο του ρήματος **debeo = οφείλω να** (+τελικό απαρέμφατο)
- προσθέτουμε το απαρέμφατο του ρήματος του γερουνδιακού. Ο χρόνος του απαρεμφάτου καθορίζεται από το χρόνο του debeo, αλλά ούτως ή άλλως δεν μπορεί να είναι χρόνος παρακειμένου, γιατί τα απαρέμφατα παρακειμένου είναι πάντα ειδικά). Προσέχομε μήπως το ρήμα είναι αποθετικό, γιατί τότε το απαρέμφατο θα είναι μέσου Ενεστώτα, διαφορετικά θα είναι ενεργητικής.
- Προσθέτουμε το υποκείμενο του γερουνδιακού σε πτώση όμως αιτιατική (αντικείμενο τώρα του απαρεμφάτου)

omnia sunt excitanda tibi: → Debes excitare omnia

revocanda fides: → debes revocare fidem

δ) **Μετατροπή της απρόσωπης σύνταξης της παθητικής περιφραστικής συζυγίας σε απρόσωπη (ενεργητική) σύνταξη:**

- **debet** απρόσωπο (ή **debeo κατά Πασγάλη**) + απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος του γερουνδιακού + υποκείμενο απαρεμφάτου σε αιτιατική, που το βρίσκουμε από τη δοτική προσωπική + αντικείμενο του γερουνδιακού (αν υπάρχει) στην ίδια πτώση.

Domum nobis eundum est (αμετάβατο): Debet ire nos domum

Subveniendum est tibi rei publicae (δοτ) : Debet te subvenire reipublicae.